

ANALÝZA NOVODOBÉHO VÝVOJA RIZIKA CHUDOBY V EURÓPSKEJ ÚNII

Ondrušek Miloš ^{*)}

ABSTRAKT

Článok je zameraný na problematiku sociálnej bezpečnosti a rizika chudoby ako jej indikátora. Autor v článku analyzuje vývoj štatistického ukazovateľa miery rizika chudoby v teritóriu Európskej únie vo vzťahu k novodobým výzvam krízového manažmentu a sociálnej bezpečnosti. Značnú pozornosť venuje komparácii vplyvov novodobých rozšírení Európskej únie v rokoch 2004 a 2007 na vývoj predmetného ukazovateľa. V závere autor načrtáva dôsledky vývoja miery rizika chudoby na potrebu cieľového zamerania teoretickej koncepcie i praktických činností v rámci krízového manažmentu na oblasť sociálnej bezpečnosti, sociálnych rizík a chudoby ako ich významného determinantu.

Kľúčové slová:

Sociálna bezpečnosť, chudoba, riziko chudoby Európska únia, krízový manažment

ABSTRACT

This paper is focused on the issue social security and the risk of poverty as its indicator. In the text author analyzes the development of statistical indicator Risk of poverty rate in the territory of the European Union. Development of selected statistical indicator is analyzed in relation to the modern challenges of crisis management in the field of social security. Considerable attention is paid to the comparing of impacts of last two enlargements of the European Union in the years 2004 and 2007 for the development of analyzed indicator. The author outlines the implications of developing poverty risk rate to the need for objective well-directed theoretical concepts and practical activities in the framework of crisis management into the area of social security, social risks and poverty as their major determinant.

Key words:

Social security, poverty, risk of poverty, European union, crisis management.

^{*)} Miloš Ondrušek, Ing., PhD. Katedra krízového manažmentu, Fakulta špeciálneho inžinierstva, Žilinská univerzita v Žiline, Ulica 1. mája 32, 01026 Žilina, Milos.Ondrusek@fsi.uniza.sk

ÚVOD

Ako každý ľudský konštrukt i teoretické prístupy k bezpečnosti sú poznačené podmienkami a predpokladmi budúcnosti, pod vplyvom ktorých vznikali. Z tohto pohľadu je možné jednoznačne potvrdiť, že súčasný zrýchlený vedecko-technický pokrok ako i významné zmeny v sociálno-ekonomických vzťahoch a bezpečnostnom prostredí, významne ovplyvňujú tvorbu nového prístupu k bezpečnosti ako viac faktorového konceptu, so snahou o širokospektrálne vnímanie možných zdrojov rizika i ich komplikované multiplikatívne dôsledky. V kontexte k spomenutému je možné skonštatovať rozširovanie referenčného bezpečnostného rámca o nové sféry vplyvu s prihliadnutím na aktuálne zmeny v spoločensko-ekonomickom i politicko-bezpečnostnom prostredí globalizujúceho sa sveta. Z odbornej i politickej diskusie je možno vypožorovať nárast váhy a dôležitosti nevojenských ohrození svetovej stability na rôznych úrovniach.

V zásade je možné konštatovať rast váhy sociálnych a ekonomických faktorov rizika ohrozenia svetovej stability pred faktormi vojensko-politickými. Dôležitosť si spomínané faktory zaslúhujú i pre často skryté a viac generačné pôsobenie, ktoré zásadne vplývajú na dosahovanie základných spoločenských cieľov. Novodobá diskusia o rastúcej váhe sociálnych a ekonomických premien posledných rokov a z nich vyplývajúcich rizík sa neobchádza ani Európsku úniu ako jedného z významných aktérov globálneho ekonomického, politického i bezpečnostného prostredia.

Práve vo vzťahu k sociálnej bezpečnosti, ktorá odráža v sebe existenciu podmienok pre prežitie a plnohodnotný rozvoj konkrétnej spoločnosti alebo jej podriadenej časti v zmysle takzvaného self rozvoja (rozvoj jedinca)- rozvoja jeho individuálneho života ako i rozvoja jeho socializačných prejavov a účasti na sociálnych vzťahov a celospoločenských procesoch, tak i rozvoja celospoločenských vzťahov ako odraz rozvoja spoločnosti na danom území ako celku, je možné skonštatovať významné a negatívne pôsobenie chudoby ako zdroja mnohých zásadných rizík, ktoré môžu byť zdrojom negatívnych a nebezpečných javov ako na individuálnej, tak i na celospoločenskej úrovni.

Je preto potrebné sa fenoménom chudoby a rizika chudoby seriózne zaoberať. Zmieňovaná problematika tvorí prirodzenú súčasť cieľovej orientácie krízového manažmentu, ktorý jednak reaktívne rieši dôsledky negatívnych javov vznikajúcich z chudoby, prípadne sa snaží preventívne týmto javom predísť znižovaním miery rizika chudoby ako významného predpokladu vzniku negatívnych javov a procesov poškodzujúcich spoločnosť na konkrétnom území.

1 ANALÝZA VÝVOJA UKAZOVATEĽA MIERA RIZIKA CHUDOBY V EURÓPSKEJ ÚNII

Pre skúmanie chudoby na úrovni Európskej únie je dôležitá najmä harmonizácia štatistického zisťovania a zberu dát vybraných jednotných indikátorov chudoby. Spomínanú bázu údajov poskytuje viacero výskumov a prieskumov. Práve pre deklarovanú potrebu akcentácie jednotnosti sa nám javia ako dobrá dátová báza

údaje z prieskumu EU SILC, ktorý na úrovni Európskej únie jednotne zisťuje vybrané indikátory chudoby.

*Tabuľka 1 Celková miera rizika chudoby v Európskej únii
v percentách*

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
EÚ - 27 ¹	:	:	:	:	:	16.4	16.5	16.7	16.4	16.3
EÚ - 15 ²	15	15	:	15	17	15.7	15.9	16.5	16.2	16.1
EÚ - 12 ³	:	:	:	:	:	:	:	17.7	17.3	17.1

zdroj: zostavené autorom na základe údajov z Eurostatu

Pri hodnotení vývoja celkovej miery rizika chudoby v krajinách EÚ je potrebné zohľadniť rozdielnú úroveň sociálno-ekonomického vývoja jednotlivých subzospukení krajín z podobnou sociálno-ekonomickou základňou prípadne so spoločnou genézou začleňovania sa štátov do Európskeho spoločenstva.

Z tohto pohľadu, okrem analýzy predmetného ukazovateľa za všetky členské štáty Európskej únie je možné členské štáty Európskej únie rozdeliť na dve až tri skupiny. Prvou je skupina starých členských štátov európskej únie, tj. štáty, ktoré vstúpili do Európskej únie pred rokom 2004. Druhou skupinu je skupina tzv. nových členských štátov Európskej únie, tj. štáty, ktoré za do únie začlenili po roku 2004. Túto skupinu možno vnútorne rozdeliť dve podskupiny. Štáty, ktoré vstúpili do Európskej únie v rámci rozširovania Únie v roku 2004 a štáty, ktoré rozšírili Európsku úniu v roku 2007. Pre prvú skupinu starých členských štátov je typickým znakom sociálno-ekonomického vývoja dlhodobé etablovanie demokratických princípov a pravidiel trhovej ekonomiky ako hlavných determinantov spoločenskej existencie. S ekonomického hľadiska možno v porovnaní s novými členskými krajinami konštatovať vyššiu mieru životnej úrovne a indikátorov ekonomického rastu pri väčšine starých členských krajín. Skupinu štátov z rozšírenia v roku 2004 charakterizuje spoločná minulosť v rámci socialistického bloku z čoho vyplývali hlavné sociálne i ekonomické diferencie v porovnaní charakteristikami sociálno-ekonomického vývoja v starých členských štátoch Európskej únie. V roku 2007 pristúpili do Európskeho spoločenstva Bulharsko a Rumunsko, ktoré boli kultúrne i sociálne blízke. Typickou črtou sociálno-ekonomického vývoja bola jeho značná podmienenosť nízkou infraštruktúrou vybavenosťou ako i slabým inštitucionálnym zázemím. Z hľadiska časového členenia prezentovaných údajov možno za významný medzník analýzy vývoja miery rizika chudoby považovať začiatok pôsobenia účinkov svetovej hospodárskej krízy v roku 2008.

Z hľadiska vývoja miery rizika chudoby na území celej Európskej únie možno skonštatovať, že v skúmanom období možno identifikovať rastúci trend miery rizika chudoby v intervale medzi rokmi 2005 až 2007, kedy došlo k nárastu rizika miery chudoby na danom území z úrovne 16,4% na úroveň 16,7%. Dynamika vývoja daného ukazovateľa v skúmanom intervale vykazovala relatívne stabilný rastový trend s prírastkom 0,1% a 0,2% medzi rokmi 2005 a 2006 a rokmi 2006 a 2007. Významným sa javí obdobie medzi rokmi 2007 a 2009 kedy môžeme vysledovať

¹ EÚ-27 = všetky krajiny EÚ

² EÚ - 15 = staré členské krajiny (Krajiny ktoré boli členmi EÚ aj pred rokom 2004)

³ EÚ - 12 = nové členské krajiny EÚ(krajiny ktoré sa stali členmi EÚ v roku 2004 a 2007)

klesajúci trend miery rizika chudoby v Európskej únii. A to z úrovne 16,7% v roku 2007 na úroveň 16,3% v roku 2009. To predstavuje pokles predmetného ukazovateľa o 0,4%. Dynamika vývoja skúmaného ukazovateľa vykazuje existenciu extrému, ktorý predstavuje medziročná zmena daného ukazovateľa medzi rokmi 2007 a 2008, ktorá predstavovala pokles z úrovne 16,7% na 16,3%, čo predstavuje pokles o 0,4% následná zmena ukazovateľa medzi rokmi 2008 a 2009 predstavovala pokles miery rizika iba o 0,1%.

Pri logickom odvodení záverov z prezentovaných údajov je nevyhnutné brať do úvahy relatívne nízku mieru spoľahlivosti spôsobenou malým počtom štatistických údajov, čo bolo spôsobené najmä krátkou dobou existencie EÚ- 27 v súčasnej podobe ako i nevykazovaním daného ukazovateľa v jednotlivých členských krajinách EÚ v období pred skúmaným časovým intervalom. Napriek tomu možno z prezentovaných údajov na prvý pohľad vysledovať relatívne prekvapivý vývoj miery rizika chudoby, ktorý vykazoval rastúci trend v období medzi rokmi 2005 -2007, napriek tomu, že z hľadiska ekonomického vývoja na danom území je toto obdobie charakterizovateľné ako obdobie prosperity. Tendencia vývoja miery rizika chudoby je poznačená procesom rozšírenia v roku 2004, v rámci ktorého možno subjektívne i objektívne skonštatovať nárast miery rizika chudoby v krajinách prístupujúcich, krajín, ktoré museli čeliť rastúcemu konkurenčnému tlaku rozvinutých ekonomík starých členských krajín Európskej únie v podmienkach relatívne uzavretých pracovných trhov starých členských krajín Únie. Dané obdobie bolo na území prístupujúcich štátov sprevádzané i skrytým i zjavným rastom cien a znižovaním ekonomickej i sociálnej bezpečnosti veľkých skupín občanov prístupujúcich štátov. Rovnako tak bolo možno v tomto období zaznamenať snahy znevýhodnených sociálnych skupín zo starých členských štátov získať prístup sociálnym dávkam v starých členských krajinách. Druhá časť skúmaného intervalu a spomínaný klesajúci trend miery rizika chudoby prekvapuje najmä preto, že sa tak deje i v období vypuknutia svetovej finančnej a hospodárskej krízy. Daný fenomén možno komentovať na základe predpokladu významného vplyvu rozšírenia únie z roku 2007. Vtedy došlo k rozšíreniu únie síce sociálne i ekonomicky slabšie štáty, ktoré sa však rozvojovo a teritoriálne z hľadiska ďalšieho ekonomického rozvoja únie javia ako významné. Je možné, že na vývoj daného ukazovateľa mal vplyv účinkov rozšírenia únie o významné a rozsiahle trhové teritória, ktoré stimulovali investičnú aktivitu najmä v smere zo starých do nových členských krajín EÚ. Pozitívne efekty multiplikatívneho pôsobenia investičného rozvoja sa pravdepodobne pozitívne prejavili i na klesajúcom vývoji miery rizika chudoby v únii a to i v čase hospodárskej krízy, kde práve rozšírené trhové a relatívne nezávislé trhové teritórium pomohlo tlmiť negatívne účinky hospodárskej krízy a jej účinkov na subjektívnu i objektívnu stránku rizika chudoby v únii. Ďalším faktorom môže byť i relatívne vyššia diferenciacia v ekonomickej úrovni Bulharska a Rumunska oproti krajinám z rozšírenia Európskej únie v roku 2004 či menší vplyv negatívnych stránok začlenenia sa Bulharska a Rumunska do Európskej únie.

Vývoj rizika chudoby v starých členských krajinách Európskej únie vykazuje v období rokov 2000 až 2003 veľkú stabilitu, ktorá sa pohybovala na úrovni 15% významným z tohto pohľadu sa javí rok 2004, kedy došlo k nárastu miery rizika chudoby z 15% na úroveň 17%. Je možné predpokladať, že vo veľkej miere tento nárast miery rizika chudoby bol spôsobený štrukturálnymi a hospodárskymi

a sociálnymi turbulenciami vyplývajúcimi z rozširovania Európskej únie v roku 2004. V roku 2005 sa úroveň miery rizika chudoby ustálila na úrovni 15,7% čo predstavovalo v porovnaní z predchádzajúcim rokom pokles o 1,3%. Tento ukazovateľ možno vyhodnotiť ako odraz nenaplnenia pesimistických krízových scenárov rozširovania Únie v roku 2004 a jeho vplyvu na sociálno-ekonomický vývoj v starých členských krajinách Európskej únie. Treba podotknúť, že veľký vplyv na daný stav mala i relatívne vysoká uzavretosť pracovných trhov viacerých členských krajín Európskej únie. Tie z obáv pred sociálnymi konfliktami a ekonomickými dopadmi, vyplývajúcimi z očakávaných veľkých migračných vln pracovnej sily z nových do starých členských štátov Európskej únie, boli chránené mechanizmom prechodných období dočasného obmedzenia prístupu na pracovný trh. Medziročná dynamika vývoja skúmaného indikátora v období rokov 2005 a 2006 vykazovala nárast z 15,7% na 15,9%, čo stále možno hodnotiť ako relatívne stabilizovanú úroveň. Zásadným sa v načrtnutom kontexte javí rok 2007. Počas neho došlo k významnému nárastu miery rizika chudoby v starých členských krajinách Európskej únie z úrovne 15,9 % v roku 2006 na úroveň 16,5%. To predstavuje medziročný nárast miery rizika chudoby o 0,6%. Vývoj skúmaného indikátora bol v tomto období poznačený dôsledkami rozširovania Európskej únie o Bulharsko a Rumunsko, ktorých hospodársky vývoj vykazoval v tom čase významné zaostávanie dokonca i oproti väčšine krajín, ktoré pristúpili k Európskej únii v roku 2004 napriek tomu pri porovnávaní dopadov oboch novodobých rozšírení Európskej únie, v roku 2004 a 2007 na vývoj miery rizika chudoby v starých členských štátoch Európskej únie možno skonštatovať Výraznejší krátkodobý vplyv rozširovania Európskej únie v roku 2004 na úroveň miery rizika chudoby, ktorý bol prezentovaný zhoršením predmetného ukazovateľa medziročne o 2% zatiaľ čo pri rozširovaní Únie v roku 2007 došlo k medziročnému poklesu daného indikátora oproti minulému obdobiu len o 0,6%, čo je o 1,4% nižší negatívny vplyv rozširovania Únie v roku 2007 oproti roku 2004. Spomenutý fakt možno hodnotiť prostredníctvom pôsobenia psychologického vplyvu z rozšírenia v roku 2004 ako i väčšieho rozsahu zmien respektíve faktorov, ktoré ovplyvnili sociálno-ekonomický vývoj v Európskej únii, a tým i v starých členských štátoch Európskej únie po rozšírení v roku 2004. Nemenej dôležitým faktorom je i fakt, že v roku 2004 došlo k rozšíreniu Únie o 10 nových členských štátov zatiaľ čo v roku 2007 došlo k rozšíreniu Únie iba o 2 nové členské štáty. Vo veľkej miere teda išlo i o zohľadnenie vyššej náročnosti adaptácie stabilizačných mechanizmov starých členských štátov Európskej únie na relatívne väčšiu zmenu sociálno-ekonomickej rovnováhy, s ktorou sa bolo v roku 2004 potrebné vysporiadať oproti roku 2007. Tento fakt platí i napriek preukázateľne horšej ekonomickej situácii Bulharska a Rumunska oproti krajinám EÚ-10. O menšom negatívnom dôsledku rozširovania Únie v roku 2007 oproti rozširovaniu v roku 2004 na vývoj miery rizika chudoby v starých členských štátoch Európskej únie hovorí i vývoj v nasledujúcom roku po rozšírení, zatiaľ čo v roku bola hodnota skúmaného indikátora na úrovni 15,9% medziročná zmena bola zaznamenaná na úrovni +0,2% v roku 2008 došlo k poklesu predmetného indikátora o 0,3% z úrovne 16,5% na 16,3%. Od roku 2007 do roku 2009 možno zaznamenať klesajúci trend vývoja miery rizika chudoby v starých členských štátoch Európskej únie z úrovne 16,5% v roku 2007 na úroveň 16,1% v roku 2009. Vývojová dynamika miery rizika chudoby v starých členských štátoch Európskej únie vykazovala medziročný

pokles daného ukazovateľa o 0,3% medzi rokmi 2007 a 2008. v období rokov 2008 a 2009 došlo k medziročnému poklesu o 1%.

Vývoj miery rizika chudoby v nových členských krajinách Európskej únie tzv. EÚ-12 je ťažké hodnotiť najmä kvôli obmedzenému radu štatistických údajov. Napriek tomu možno skonštatovať, že vývoj dostupných štatistických údajov z rokov 2007 až 2009 trendovo kopíruje klesajúci vývoj miery rizika chudoby v starých členských krajinách vývoj i v celej Európskej únii. V skúmanom období došlo k poklesu miery rizika chudoby v nových členských krajinách Európskej únie z úrovne 17,7% v roku 2007 na úroveň 17,1% v roku 2009. To predstavuje pokles o 0,8%. Dynamika vývoja daného ukazovateľa vykazovala medziročné poklesy o 0,4% zo 17,7% na 17,3% v roku 2008, následne o 0,2% z úrovne 17,3% na úroveň 17,1%. Pri porovnaní vývojovej dynamiky miery rizika chudoby v starých a nových členských krajinách v porovnateľnom období možno konštatovať, že rozdiel v medziročnom poklese daného ukazovateľa v roku 2008 bol výraznejší v nových členských štátoch, kde predstavoval 0,4% zatiaľ čo v starých členských štátoch to bolo len 0,3%. Rovnakú diferenciu 0,1% možno zistiť i vo vývoji medziročnej zmeny skúmaného ukazovateľa v roku 2009, kedy došlo k medziročnému poklesu miery rizika chudoby v starých členských štátoch o 0,1% a v nových členských štátoch až o 0,2. Z tohto pohľadu možno pozitívne hodnotiť vplyv integračných procesov v Európskej únii najmä na vývoj miery rizika chudoby v nových členských štátoch Európskej únie. Identifikovaná diferenciacia 0,1% v dynamike vývoja miery rizika chudoby v starých a nových členských štátoch Európskej únie môže byť z veľkej miery spôsobené rozdielmi v dynamike vývoja hospodárskeho rastu daných krajín ako i vplyvom medzinárodnej mobility pracovných síl v smere z nových do starých členských štátov Európskej únie.

Napriek aktuálne relatívne dobrej situácii je treba hodnotiť i rozvojový udržateľný potenciál ekonomiky Európskej únie. Bohužiaľ ten sa znižuje v dôsledku negatívneho sociálneho a ekonomického vývoja vo viacerých krajinách Európskej únie napr. Portugalsko, Írsko, Grécko a Španielsko.

ZÁVER

Záverom je potrebné podotknúť, že hoci analýza vývoja miery rizika chudoby v Európskej únii vykazuje dynamické zmeny len na úrovni rádo do desiatin percenta v absolútnom vyjadrení možno vzhľadom na veľkosť únie tieto zmeny hodnotiť ako významné a ako také si zasluhujú pozornosť relevantných orgánov zaoberajúcich sa krízovým a bezpečnostným manažmentom, či už na úrovni únie, tak i na úrovni jej jednotlivých členských štátov.

Vykonaná analýza miery rizika chudoby potvrdila závažnosť existencie chudoby v Európskej únii, keď až takmer jedna pätina únie žije pod uznanou hranicou chudoby. Práve na rozsah chudoby a závažnosť jej možných dôsledkov robia z chudoby a procesu jej znižovania jeden z kľúčových problémov vplývajúcich na úroveň sociálnej i ekonomickej bezpečnosti Európskej únie.

Z tohto pohľadu teda „manažment chudoby“ možno považovať za aktuálnu problematiku preventívneho i reaktívneho prístupu krízového manažmentu, ktorý by

mal prijímať preventívne opatrenia na to by nedochádzalo krastu počtu ľudí chudobných, alebo chudobou ohrozených.

Rovnako tak je potrebné reaktívne pôsobiť v zmysle akcelerácie procesu znižovania počtu ľudí chudobných alebo chudobou ohrozených odstraňovaním alebo zmierňovaním vplyvu celospoločenských i individuálnych príčin chudoby. Účinné opatrenia je potrebné vykonať ako na úrovni strategicko-koncepcnej podporou opatrení zameraných na zmierňovanie disparít sociálno-ekonomického vývoj v jednotlivých regiónoch Európskej únie. Tak isto je potrebné zefektívniť mechanizmy zmierňovania a odstraňovania chudoby a jej následkov na úrovni jednotlivca koncipovaním efektívnejšieho viac pilierového systému sociálnej ochrany ako i vytvorením mechanizmu opätovnej integrácie chudobou postihnutých ľudí do aktívneho ekonomického života spoločnosti.

Ďalším problémom, ktorý prezentovaná analýza nezobrazuje je subjektívne pociťovaná chudoba. Tá môže byť rovnako zdrojom celého radu závažných rizík vedúcich ku krízovým situáciám, či už na úrovni jednotlivca, ako i na úrovni štátu a to ako v oblasti ekonomickej tak i v oblasti socio-patogénnej. Daný jav sa dá riešiť prostredníctvom výchovy a ustaľovania vzorcov správania neorientujúcich sa na individuálnu dominanciu, ale práve naopak na spoločenskú solidaritu. Rovnako tak je možné riešiť subjektívnu stránku chudoby zavedením mechanizmov navodzujúcich rovnomernejšiu ekonomickú a sociálnu stratifikáciu spoločnosti EÚ.

V neposlednom rade je vhodné sa pristaviť pri skutočnosti, že napriek pôsobeniu finančnej a hospodárskej krízy v rokoch 2008 a 2009 vývoj miery rizika chudoby v celej Európskej únii vykazoval klesajúcu tendenciu. Rovnako tomu bolo i v rámci skupiny starých aj nových členských štátov Európskej únie.

Daný jav navodzuje mnohé protirečivé otázky, avšak je možné ho interpretovať ako odzrkadlenie relatívne dobrej funkčnosti súčasného stavu siete sociálnej ochrany v rámci celej Únie. Tá v tomto relatívne krátkom časovom úseku pôsobenia dokázala dostatočne tlmiť dôsledky finančnej a hospodárskej krízy v zmysle účinného tlmenia príjmového prepadu nezamestnanosťou vyplývajúcou zo súčasnej krízy postihnutých skupín obyvateľstva. Je možné skonštatovať, že i napriek zásadnému vplyvu krízou vyvolanej nezamestnanosti a z nej vyplývajúcej rastúcej príjmovej deprivácie u veľkých skupín obyvateľstva v Európskej únii dokázali súčasné systémy sociálnej ochrany v štátoch Európskej únie účinne tlmiť príjmový prepad u väčšiny domácností tak aby ich úhrnný príjem bol nad zvolenou hranicou chudoby.

Napriek relatívne pozitívnemu hodnoteniu pôsobenia mechanizmov sociálnej ochrany na vývoj miery rizika chudoby v hospodársku krízou poznačených podmienkach súčasného sociálno-ekonomického vývoja je nutné poukázať na fakt krátkeho časového intervalu krízového pôsobenia, ktorý bol v štatistike zachytený, keďže vo väčšine členských štátov Európskej únie sú mechanizmy sociálnej ochrany nastavené tak, aby účinne chránili osobu postihnutou stratou zamestnania od pol roka do dvoch rokov. Ďalšie otázky vytvárajú možné využitie administratívnych nástrojov štatistického odbúravania chudoby, ktoré mieru rizika chudoby znižujú len virtuálne. Rovnako dôležité je upozorniť na problematickú udržateľnosť relatívne priaznivého stavu vývoja skúmaného indikátora ak bude dochádzať k predlžovaniu pôsobenia účinkov súčasnej hospodárskej krízy. Problematickou sa vo vzťahu budúcemu ekonomickému a populačnému vývoju javí i celková udržateľnosť miery sociálnej

ochrany, ktorá má korene v štedrých schémach sociálnej ochrany z dôb budovania sociálnych štátov v rámci minulých období poznačených populačnou explóziou a dlhodobým hospodárskym rastom.

Je potrebné napísať i kritickú poznámku o danom indikátore „Miera rizika chudoby“, ktorý v pravom slova zmysle neodzrkadľuje mieru rizika chudoby. Svojou konštrukciou len poskytuje kvantitatívne vyjadrenie počtu ľudí, ktorých príjem sa nachádza pod určitou stanovenou hranicou považovanou za hranicu chudoby. V súčasnosti je to 60% národného mediánu vyrovnaného disponibilného príjmu (po sociálnych transferoch [1]. Teda v tomto zmysle hovorí o počte chudobných a nie o pravdepodobnosti s akou sa niekto chudobným stane. Bolo by preto vhodné pozmeniť názov daného indikátora.

Ďalšou kritickou poznámku ku konštrukcii predmetného indikátora, na ktorú treba upozorniť je skutočnosť, že spôsob akým je tento indikátor konštruovaný neodzrkadľuje najnovšie koncepty vnímania chudoby. Daný ukazovateľ pristupuje k chudobe len ako k stavu indikovanej existencie príjmovej nedostatočnosti vo vzťahu k zabezpečeniu si uspokojenia životných potrieb jedinca na priemernej úrovni. Nové koncepty nazerania na chudobu v súčasnosti obsahujú i zložku sociálnej inklúzie a participácie na celospoločenských procesoch. Práve absencia sociálnych faktorov a faktorov občianskej participácie skresľuje výsledky danej analýzy len na jeden rozmer chudoby bez zohľadnenia komplexnosti tohto fenoménu ako i rizík a dôsledkov z neho vyplývajúcich.

LITERATÚRA

[1] EUROSTAT. At-risk-of-poverty rate by gender. [on line] [10.05.2011]

dostupné na: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/statistics/search_database

[2] LESZCZYŃSKI, M. - MIKA, V. Bezpieczeństwo społeczne w nowym pojmowaniu bezpieczeństwa państwa [Sociálna bezpečnosť v novom poňatí bezpečnosti štátu]: in: Acta Scientifica Academiae Ostroviensis. - ISSN 1506-2864. - Z. 33 (2010), s. 101-111.

prostredí“. Žilina: FŠI ŽU, 2009, s. 469-474. ISBN 978-80-554-0016-7

[3] MÍKA, V. T. – KELÍŠEK, A. Sociálna bezpečnosť z pohľadu krízového manažmentu. in: Sociální, ekonomické, právní a bezpečnostní otázky současnosti (Česká a Slovenská republika na počátku nového milénia) [elektronický zdroj] : 2. mezinárodní slovensko-česká konference : Praha, 23. a 24. dubna 2010. - Praha: Soukromá vysoká škola ekonomických studií, 2010. - ISBN 978-80-86744-84-1. - S. 331-335.

Článok recenzoval:
doc. Ing. Jozef Klučka, PhD.